

Tien jaar afvalwaterzuivering bij het waterschap Regge en Dinkel

Op 1 september 1972 was het 10 jaar geleden dat aan het waterschap de Regge (na 1 januari 1970 Regge en Dinkel) de actieve zuivering van afvalwater werd opgedragen. Ter gelegenheid hiervan werden op 31 augustus 4 nieuwe rioolwaterzuiveringsinstallaties officieel in gebruik gesteld.

In dit artikel zal, na een globaal overzicht van de geschiedenis, medegedeeld worden wat in de periode van 10 jaar werd bereikt. Verder zullen ook enkele ervaringen worden beschreven.

1. Geschiedenis

Over de kwaliteit van het openbare water in Twente zijn meerdere rapporten geschreven. De inhoud van deze rapporten zou van deze tijd kunnen zijn, slechts het uiterlijk verraadt de leeftijd.

Reeds in 1897 werd in een officieel rapport medegedeeld dat de vervuiling van de Twentse beken werd veroorzaakt door het afvalwater van de textielindustrie.

In november 1913 rapporteerde de directeur-generaal van de arbeid aan de minister van landbouw, nijverheid en handel dat „de verontreiniging van de Twentse riviertjes sedert lange jaren een onderwerp van beschouwingen en van tal van onderzoeken heeft uitgemaakt”. Aan het slot van de nota wordt aanbevolen: „De zuivering van het afvalwater dient plaats te hebben hoofdzakelijk op kosten van industrieën, die verreweg het grootste gedeelte der vervuiling veroorzaken; deze kosten zullen de nijverheid niet overmatig drukken”.

In 1925 nam de gemeente Almelo het

initiatief tot instelling van een commissie die in 1926 de „Regge-commissie” werd. De secretaris van deze commissie was ir. J. J. Hopmans, later directeur van het RIZA en van 1963 tot 1968 adviseur van het waterschap de Regge. Deze commissie kwam in 1928 met een rapport. Een van de conclusies van dit „rapport betreffende het onderzoek naar de oorzaken der vervuiling van de wateren in het stroomgebied van de Regge en naar de wijze waarop verbetering in den toestand daarvan kan worden gebracht” was: De commissie acht de instelling van een centraal lichaam het aangewezen middel om tot het beoogde doel te geraken en meent dat een vrijwillige samenwerking, zonder wettelijke regeling, de voorkeur verdient.

In dit rapport werden ook technische mogelijkheden en economische overwegingen besproken betreffende de voor Enschede en Hengelo te bouwen zuiveringsinstallaties.

De aanlegkosten voor een zuiveringsinstallatie te Enschede zouden f 21,30 per inwoner bedragen, voor Hengelo f 18,—.

De jaarlijkse kosten werden geraamd op respectievelijk f 2,20 en f 2,12 per inwoner.

Het bleef bij een plan.

Het volgende rapport is van 13 september 1935.

In dit „Rapport betreffende den arbeid van de studie-commissie ter nadere bestudering van de opheffing der vervuiling van de wateren in het stroomgebied van de Regge” wordt uitvoerig ingegaan op het plan van de waterstaats-ingenieur A. F. F. van Slijpe. Dit plan was gebaseerd

op werkverschaffing en grondontginning. Het betrof het aanleggen van een grote gesloten verzamleiding voor het rioolwater van Enschede, Hengelo, Borne, Almelo en Wierden naar het Wierdense Veld. Door bevoeiing met rioolwater en ontginning zou dit heideveld in cultuur kunnen worden gebracht. Ook dit bleef een plan.

Tenslotte had de verontreiniging van de openbare wateren in Overijssel in 1954 een dusdanige omvang aangenomen dat naar de mening van Gedeputeerde Staten bestudering van dit vraagstuk in breder verband dringend noodzakelijk was geworden. Er werd een commissie gevormd waarin alle partijen zitting hadden. (Provincie, Rijk, industrie, gemeenten en waterschap).

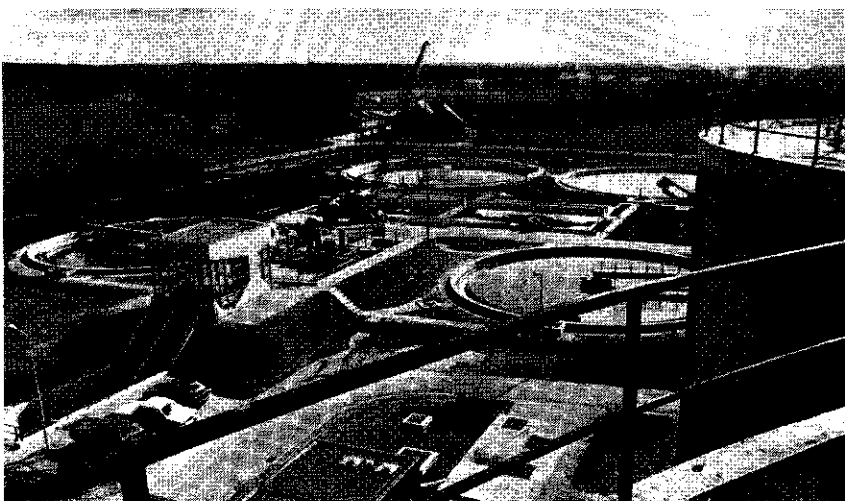
Belangrijk voor het werk van deze commissie was het rapport van de commissie ter bestudering van het vraagstuk der afvalwaterzuivering in het stroomgebied van de Dommel (Dommelcommissie), dat op 12 juli 1948 verscheen. De Dommelcommissie kwam tot de conclusie dat de afvalwaterzuivering het meest doelmatig door een bestaand waterschap kan worden behartigd.

Het rapport van de Overijsselse commissie verscheen op 27 november 1957. Enkele conclusies waren:

- de zorg voor de zuiverheid van het water dient in principe te worden opgedragen aan waterschappen;
- de waterschappen aan welke de zorg voor de zuiverheid van het water wordt opgedragen, moeten wat omvang en inrichting betreft daartoe in staat zijn;
- voorlopig dient in Overijssel alleen aan het waterschap de Regge de actieve zuivering van afvalwater opgedragen te worden;
- ter voorbereiding van de taak, die het waterschap de Regge zal krijgen ten aanzien van de zuivering is het gewensd dat Gedeputeerde Staten na overleg met dat waterschap een commissie instellen die ondermeer voorstellen voor wijziging van het bijzonder reglement van dit waterschap moet doen.

Als bijlage van dit „rapport van de commissie ter bestudering van de problemen welke zich voordoen ten aanzien van de verontreiniging van de openbare wateren in de provincie Overijssel” is een overzichtelijke kaart gevoegd, waarop de vervuilingbronnen zijn aangegeven. De bij d. genoemde Regge-commissie werd in 1958 ingesteld. Hierin waren ook alle betrokken partijen vertegenwoor-

Afb. 1 - *Bouw rioolwaterzuiveringsinstallatie te Enschede-Zuid. Ontwerp: Technisch bureau Unie van Waterschappen te Haarlem. (Foto: Fotodienst Dagblad Tubantia, Enschede).*

digd. Aan de commissie werden 4 deskundige adviseurs toegevoegd: dr. N. J. A. Groen, ir. J. J. Hopmans, ir. A. C. H. Toet en mr. Th. A. J. Vosters. De belangrijkste taak van de commissie was voorstellen te doen betreffende de formulering van de nieuwe taak van het waterschap, de samenstelling van het bestuur en de omslagheffing.

1.1. De taak

Aanvankelijk bestond verschil van mening over de vraag of het waterschap alleen de taak kreeg om rioolwaterzuiveringsinstallaties te bouwen of dat ook de gemeenten nog een taak op dit gebied behielden. Men vond elkaar in de mogelijkheid dat de gemeenten nog 4 jaar de gelegenheid zouden hebben om plannen betreffende de bouw van een zuiveringsinstallatie te maken en uit te voeren. Dit bleek een wijs compromis: een enkele gemeente maakte er gebruik van. Ook bleek deze mogelijkheid in de aanloopperiode zeer bevorderend te werken op het vertrouwen tussen de gemeenten en het waterschap. Bepaald werd dat als de gemeenten na 4 jaren (dus op 1 september 1966) niet met plannen waren begonnen deze taak bij het waterschap kwam. In de praktijk heeft dit geen problemen opgeleverd.

1.2. De samenstelling van het bestuur

Het hoofdbestuur van het waterschap bestond uit 24 leden. Uitgaande van de verhouding tussen gemaakte en nog te maken kosten voor waterbeheersing (\pm f 60 miljoen) en de geraamde investeringskosten voor waterzuivering (toen \pm f 30 miljoen) werd voorgesteld het hoofdbestuur met 10 leden uit te breiden. Van deze 10 leden dienden er 6 te worden aangewezen door de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Twente en Salland en 4 voor de gemeenten als vertegenwoordigers van de huishoudelijke vervuilers.

1.3. De omslag

Ter verdeling van de kosten werd voorgesteld het reeds enige jaren bij de Dommel in gebruik zijnde systeem over te nemen. Bij dit waterschap werd de tabel

Afb. 2 - Beneden Regge bij Ommen. Links instroming van de Linderbeek. De stuw dient om de waterstand te beheersen.

met afvalwatercoëfficiënten, zoals deze in Duitsland door de commissie Wagner werd opgesteld, gebruikt (gepubliceerd in *Gesundheits-Ingenieur*, 1950, pag. 73 - 78).

Met behulp van deze afvalwatercoëfficiënten kan de vervuilingswaarde worden berekend. De vervuilingswaarde (b.z.v. en hoeveelheid slib) is bepalend voor de kosten bij zuivering. Aanvankelijk werd ook wel gesproken over de aanslag op het zelfreinigend vermogen van het oppervlaktewater. Het kan ook met een moderne term worden aangegeven: „de vervuiler betaalt”.

De genoemde voorstellen werden door provinciale staten van Overijssel aangenomen en op 1 september 1962 kreeg het waterschap er een nieuwe taak bij: het zuiveren van afvalwater.

Zeer velen hebben aan deze ontwikkeling gewerkt. In het bijzonder geldt dit voor de volgende personen:

J. Haverkamp, destijds lid van gedeputeerde staten van Overijssel;
ir. J. J. Hopmans, destijds hoofd-ingenieur-directeur van het RIZA;
mr. A. C. Knook, destijds voorzitter van het waterschap de Regge, overleden in 1967;
mr. Th. A. J. Vosters, watergraaf van het waterschap de Dommel.

2. Bereikte resultaten

Nadat de Provinciale Staten van Overijssel de opdracht tot actieve zuivering van afvalwater aan ons waterschap hadden opgedragen moest daarvoor een dienst worden georganiseerd. Naast de reeds lang bestaande technische dienst voor de waterbeheersing werd voor de waterzuivering een technologische dienst ingesteld. De taken werden duidelijk verdeeld: waterkwantiteit bij technische dienst en waterkwaliteit bij technologische dienst.

De technologische dienst werd gehuisvest in een voor dit doel aangekocht woonhuis. Begonnen werd met het inventariseren van de vervuiling en het inrichten van een laboratorium. Daarna werd een hoofdlijnenplan voor de bouw van rioolwaterzuiveringsinstallaties opgesteld. Dit werd in de hoofdbestuurvergadering van 24 december 1963 vastgesteld. Dit plan voorzag in de bouw van ongeveer 30 rioolwaterzuiveringsinstallaties, die in 1978 gereed zouden moeten zijn.

Bij het opstellen van dit plan is met enkele concrete uitgangspunten rekening gehouden:

- a. het maken van plannen waartoe door sommige gemeenten opdracht was gegeven, moest niet worden stilgelegd

Afb. 3 - Zuiveringsinstallatie te Vriezenveen. Links een overdekt oxydatiebed. In het midden de voorbezinktank en rechts de slibgistingstank.

maar zoveel mogelijk doorgaan. Van enkele gemeenten nam het waterschap reeds ver gevorderde plannen over.

- b. met de bouw van zuiveringsinstallaties moest bovenstrooms worden begonnen. De meer benedenstrooms gelegen kernen hebben dan het voordeel dat er geleidelijk minder vervuild water langs stroomt.
- c. om ervaring op te doen was het gewenst met de bouw van enkele kleinere installaties te beginnen. Grote installaties vragen bovendien veel meer tijd van voorbereiding.

In het waterschaps-gebied waren reeds 6 gemeentelijke zuiveringsinstallaties aanwezig of in aanbouw. Hiervan zijn er 5 aan het waterschap overgedragen. Op grond van het waterschapsreglement konden deze installaties in eigendom en beheer bij de gemeenten blijven. Alleen de gemeente Haaksbergen heeft thans nog een eigen installatie. Het waterschap heeft nimmer aangedrongen op overname: het initiatief hiertoe diende van de gemeente uit te gaan.

Na de vaststelling van het hoofdlijnenplan werd met de voorbereiding van de plannen voor de bouw van de zuiveringsinstallaties begonnen. Eerst moest de capaciteit worden vastgesteld. Door de gemeenten werd de bevolkingsprognose voor 1985 en de verharde oppervlakte opgegeven. De vervuilingswaarde van de bedrijven werd door bemonstering en onderzoek bepaald. Voor reserve werd hierbij 30 % opgeteld. Het maken van de plannen en de bestekken werd aan adviesbureaus opgedragen. Per gemeente werd het ingenieursbureau gekozen dat reeds adviseur voor de rioeringsplannen was. Hiermede hebben wij zeer goede ervaringen. Bovendien konden meerdere plannen tegelijkertijd worden gemaakt: er werken verschillende adviesbureaus in Twente.

Op 1 januari 1970 werd het in Nederland liggende stroomgebied van de Dinkel bij de Regge gevoegd. Hierdoor kwamen ook de bebouwde kommen van de gemeenten Denekamp, Lossers en Ootmarsum binnen de waterschapsgrenzen.

2.1. Gereed

In tabel I is in volgorde van gereedkomen of overnemen van een gemeente aangegeven welke installaties op 1 september 1972 bij het waterschap in bedrijf waren. Tevens is het type en de capaciteit van de installatie vermeld. Door het waterschap zijn ook enkele transportriolen aangelegd. Hiervoor wordt gekozen als aansluiting op een zuiveringsinstallatie van een naburige kern economisch verantwoord is. Met behulp van een transportriool en een rioolgeemaal wordt het afvalwater naar de zuiveringsinstallatie afgevoerd (tot nu toe niet verder dan 5 km).

De tot nu toe aangelegde transportriolen zijn in de tabel II vermeld:

TABEL I.

plaats zuiveringsinstallatie	type	capaciteit	overgenomen of gereedgekomen in:	opmerkingen
Vriezenveen	oxyd. bed.	14.000 i.e.	1965	door gemeente gebouwd in 1964
Diepenheim	oxyd. sloot	1.400 i.e.	1966	in 1961 door gemeente gebouwd
Tubbergen	oxyd. bed	18.000 i.e.	1967	
Almelo-Vissedijk	actief-slib	108.000 i.e.	1968	in 1953 door gemeente gebouwd, in 1972 uitgebreid van 28.000 tot 108.000
Weerselo	oxyd. sloot	1.800 i.e.	1968	
Westerhaar	oxyd. sloot	1.600 i.e.	1968	in 1972 uitgebreid van 1.600 tot 6.000
Delden	oxyd. sloot	7.000 i.e.	1969	
Enschede-West	oxyd. bed.	230.000 i.e.	1970	in 1951 gereedgekomen
Glanerbrug	oxyd. bed	12.000 i.e.	1970	in 1962 gereedgekomen
Boekelo	oxyd. sloot	3.500 i.e.	1970	
Rossum	oxyd. sloot	4.000 i.e.	1970	
Denekamp	oxyd. sloot	10.000 i.e.	1971	
Oldenzaal	actief-slib	65.000 i.e.	1972	
Enschede-Zuid	actief-slib	60.000 i.e.	1972	
Vroomshoop	oxyd. sloot	12.000 i.e.	1972	
Lossers	oxyd. sloot	25.000 i.e.	1972	type carroussel
Goor	actief-slib	120.000 i.e.	1972	

TABEL II.

transportriool van/naar	afstand in meters	pompcapaciteit (maximaal)	gereed gekomen in
Geesteren/Tubbergen	2.600	55 m ³ /uur	1967
De Pollen/Vriezenveen	1.400	50 m ³ /uur	1969
Zenderen/Borne	2.100	65 m ³ /uur	1971
Borne/Hengelo	1.750	1.500 m ³ /uur	1971
Beckum/Hengelo	4.500	45 m ³ /uur	1971
Aadorp/Almelo	700	72 m ³ /uur	1971

TABEL III.

plaats	capaciteit	vermoedelijk besteksgereed	opmerkingen
Almelo-Sumpel	120.000 i.e.	1973	ook voor Wierden en Bornerbroek
Enter	8.000 i.e.	1972	
Ootmarsum	11.500 i.e.	1972	ook voor Lattrop en Tilligte
Rijssen	32.000 i.e.	1973	
Hellendoorn-Nijverdal	130.000 i.e.	1973	
Enschede-West (uitbreiding)	70.000 i.e.	1973	uitbreiding bestaande installatie
Hengevelde	2.000 i.e.	nog onbekend	ook voor Bentelo (gemeente Ambt-Delden)
Den Ham	nog onbekend	nog onbekend	

Transportriolen van Albergen, Harbrinkhoek en Mariaparochie naar Almelo-Vissedijk.
 Transportriool van Vasse naar Tubbergen.
 Transportriool van Reutum naar Weerselo.
 Transportriool van St. Isidorushoeve naar Haaksbergen.
 Transportriool van Daarle naar Vroomshoop.

2.2. In aanbouw

In aanbouw is thans nog de grote zuiveringsinstallatie te Hengelo. Het afvalwater van de kernen Borne, Zenderen en Beckum zal ook in deze installatie worden behandeld. De capaciteit van deze installatie zal 230.000 inwoner-equivalenten bedragen. Verwacht wordt dat de installatie in het voorjaar van 1973 in gebruik kan worden genomen.

2.3. Plannen in voorbereiding

Bij verschillende adviesbureaus wordt gewerkt aan plannen voor nog te bouwen zuiveringsinstallaties.

Tabel III geeft daarvan een samenvatting:

De bestekken voor de transportriolen zullen vermoedelijk uiterlijk in 1973 gereedkomen. Daarna zullen voor enkele kleinere kernen nog plannen moeten worden gemaakt. Genoemd kunnen worden de kernen Langeveen en Fleringen in de gemeente Tubbergen, de kern De Lutte in de gemeente Lossers, Deurningen en Saasveld in de gemeente Weerselo, Herthme in de gemeente Borne, Usselo in de gemeente Enschede, Stokum in de gemeente Markelo en Geerdijk in de gemeente Den Ham. Deze plannen zullen in de komende jaren worden gemaakt.

Samenvattend kan worden gesteld dat de installaties die bij het waterschap in be-

drijf zijn een totale capaciteit hebben van 693.300 i.e. Verder is een capaciteit van 230.000 i.e. in aanbouw. Tenslotte wordt de bouw van installaties met een totale capaciteit van 371.500 i.e. voorbereid. Na gereedkomen van de plannen zal de totale capaciteit bijna 1.300.000 i.e. bedragen. Verwacht wordt dat deze vervuilingswaarde door toename van de bevolking en uitbreiding van de industrie in 1985 zal worden geleverd. De vervuilingswaarde in Twente bedraagt thans ongeveer 1.000.000 i.e.

2.4. Kosten

Met de vordering van de bouw en het van de gemeenten overnemen van zuiveringsinstallaties nemen vanzelfsprekend de kosten toe. Vanaf 1962 tot 1 september 1972 is ongeveer f 65.500.000,— aan bouw- of overnamekosten uitgegeven. Hiervan werd door Rijk en provincie ongeveer f 13.500.000,— aan subsidie bijgedragen (op installaties waarvan de bouw vóór 1 januari 1971 begon, werd in totaal 25 % subsidie verleend).

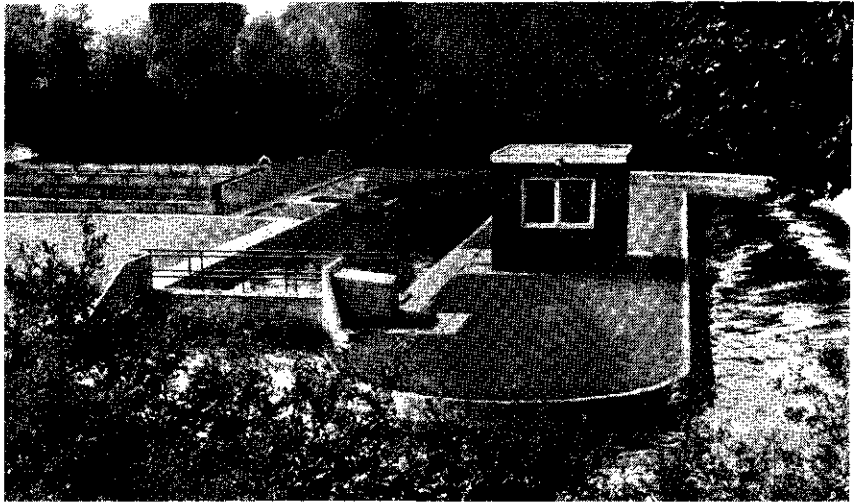
Vanaf 1963 worden de exploitatiekosten omgeslagen over de vervuilers. In 1963 en 1964 werd een laag percentage van de belastbare opbrengst van alle gebouwen (zowel huizen als bedrijven) geheven. Voor de omslag van 1965 werd voor het eerst de werkelijke vervuilingswaarde als basis voor de aanslag gebruikt. De omslag bedroeg toen f 0,50 per inwoner-equivalent. Via f 1,—, f 1,50, f 2,10, f 2,50, f 4,60 en f 8,60 in de daarop volgende jaren bedraagt dit in 1972 f 11,75 per i.e. De omslag voor 1973 wordt ook op f 11,75 per eenheid vervuilingswaarde geraamd. Over enkele jaren zal dit bedrag wel zijn toegenomen tot ongeveer f 20,— per jaar.

3. Enkele ervaringen

De nu volgende ervaringen gelden voor Twente. Met generaliseren zij men dus voorzichtig. Bovendien is het niet zeker dat andere oplossingen tot geringere resultaten zouden hebben geleid.

3.1. Afvalwaterzuivering door een waterschap

Het waterschap de Regge kreeg er in 1962 een tweede taak bij. In de praktijk is gebleken dat zowel de waterbeheersing als de waterzuivering door één waterschapsbestuur goed kunnen worden behartigd. Voor de uitvoerende diensten werden vanaf het begin de taken duidelijk gescheiden: waterbeheersing behoort bij de technische dienst, de technologische dienst zorgt voor de waterzuivering en de administratieve dienst behartigt alle administratieve zaken. Juist door deze scheiding kan een goede samenwerking groeien. Aan competentiekwesties hoeft weinig energie te worden besteed: ze komen vrijwel niet voor. Wel wordt door de technologische dienst dankbaar gebruik gemaakt van verschillende afdelingen die bij de technische

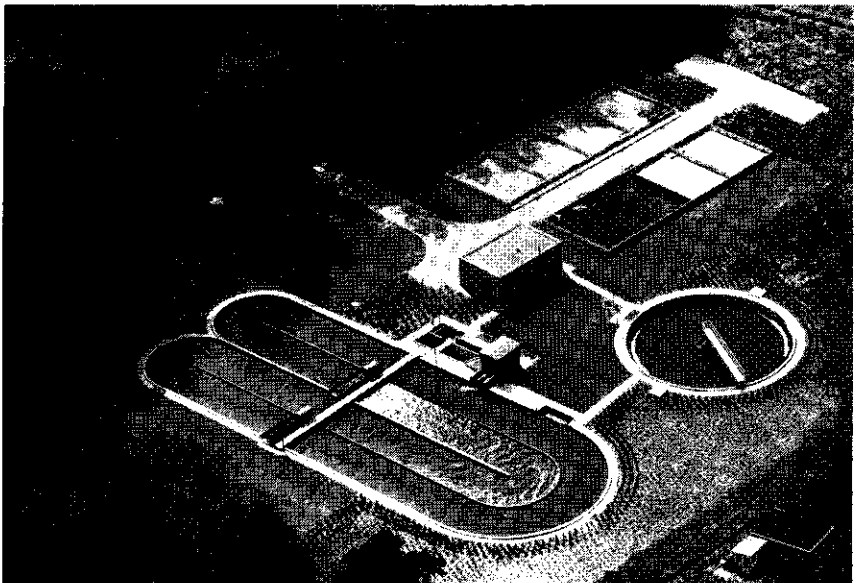

Afb. 4 - Oxydatiesloot te Diepenheim. Na het gereedkomen van een zuiveringsinstallatie wordt het geheel „aangekleed” met beplanting. (Foto Hartgerink Diepenheim).

Afb. 5 - Bouw rioolwaterzuiveringsinstallatie te Hengelo. Biologische zuivering in 2 trappen. Eivormige slibgistingstanks. Ontwerp Witteveen en Bos, Deventer. (Foto Aerophoto Teuge).

Afb. 6 - Oxydatiesloot te Boekelo. Ontwerp Tebodin te Hengelo. (Foto Aero-Camera, Rotterdam).

dienst reeds bestonden. Zo wordt de aankoop van de grond voor zuiveringsinstallaties door de afdeling grondaankoop van de technische dienst geregeld. Hetzelfde geldt voor de landmeetkundige dienst, de beplantingsdienst en de tekenzaal.

Zoals reeds vermeld worden de bestekken voor de zuiveringsinstallaties gemaakt door adviesbureaus. Het hierbij noodzakelijke overleg wordt door de technologische dienst gevoerd.

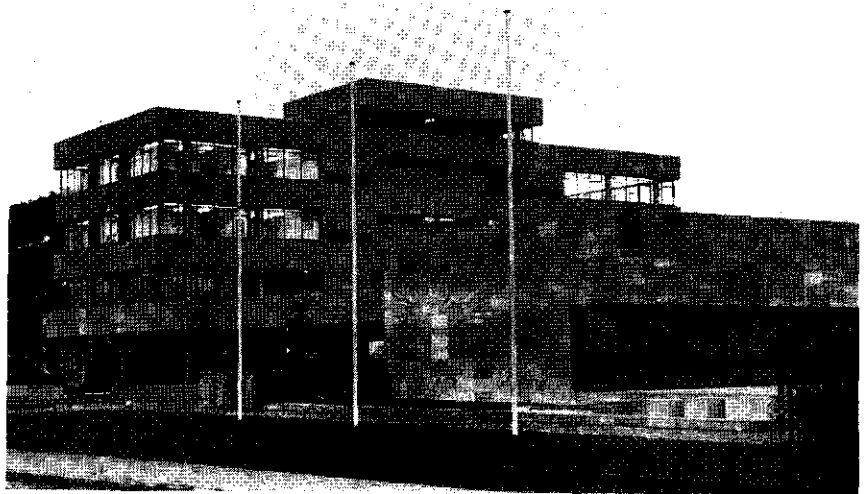
Een andere vermeldenswaardige samenwerking is het opsporen van afvalwaterlozingen door schouwambtenaren. Door het waterschap wordt reeds lang schouw gevoerd ter controle op het goed schoonmaken van de beken (verwijdering begroeiing). Dit schouwen wordt meestal 2 keer per jaar gedaan door zogenaamde schouwambtenaren. Dit zijn boeren (ongeveer 50) die gedurende enkele weken per jaar de beken aflopen om te controleren of de aangeland aan zijn verplichtingen heeft voldaan. Deze schouwambtenaren bleken tegelijk ook zeer goed op lozingen van afvalwater te kunnen letten en hierover te rapporteren. Door een ambtenaar van de technologische dienst wordt daarna eerst door overreding gepoogd de lozing te beëindigen. Lukt dit niet dan volgen de in het reglement vastgelegde „strafmaatregelen”. Hiervan heeft vrijwel geen gebruik te worden gemaakt.

Een goede samenwerking hangt af van de bereidheid om eigen bevoegdheden te relativeren en de wil zijn werk zo af te leveren dat anderen er met plezier mee doorgaan.

3.2. Verhoudingen met de gemeenten

Binnen de grenzen van het waterschap Regge en Dinkel hebben wij te maken met 25 gemeenten. Voorzover wij kunnen beoordelen zijn de gemeentebesturen in Twente niet ongelukkig met het feit dat het waterschap zorg draagt voor de zuivering van het afvalwater.

De bouw van een zuiveringsinstallatie kan pas beginnen nadat de gemeente, waarin de installatie zal worden ge-

Afb. 7 - Het in 1969 in gebruik genomen nieuwe waterschapshuis. Op de voorgrond de grote vergaderzaal. Daarachter de werkruimten.

bouwd, een bouwvergunning heeft gegeven. Aan de hierbij gestelde voorwaarden dienen wij ons te houden of de gemeente ervan te overtuigen dat andere voorwaarden beter zijn.

Bij aansluiting van de riolering op een zuiveringsinstallatie wordt aan de gemeente een vergunning gegeven voor de lozing van het afvalwater. Hierbij worden allerlei voorwaarden gesteld ter bevordering van de goede werking van de zuiveringsinstallatie.

Regelmatig worden voorlichtingsbijeenkomsten gehouden om de colleges van burgemeester en wethouders mededelingen te doen over de vorderingen bij de bouw van de zuiveringsinstallaties.

Hierbij wordt in het bijzonder de aandacht gevestigd op de volgende zaken:

- a. aansluiting van alle straten op de centrale riolering. Hierbij dient de gemeente ervoor te zorgen dat de berging in de riolering 7 mm over de verharde oppervlakte bedraagt.
- b. het onderhoud van de riolering. Voorkomen dient te worden dat aangerot slib op de zuiveringsinstallatie aankomt. Dit kan door regelmatig

schoonmaken van de riolering. De gemeente zorgt voor dit onderhoud.

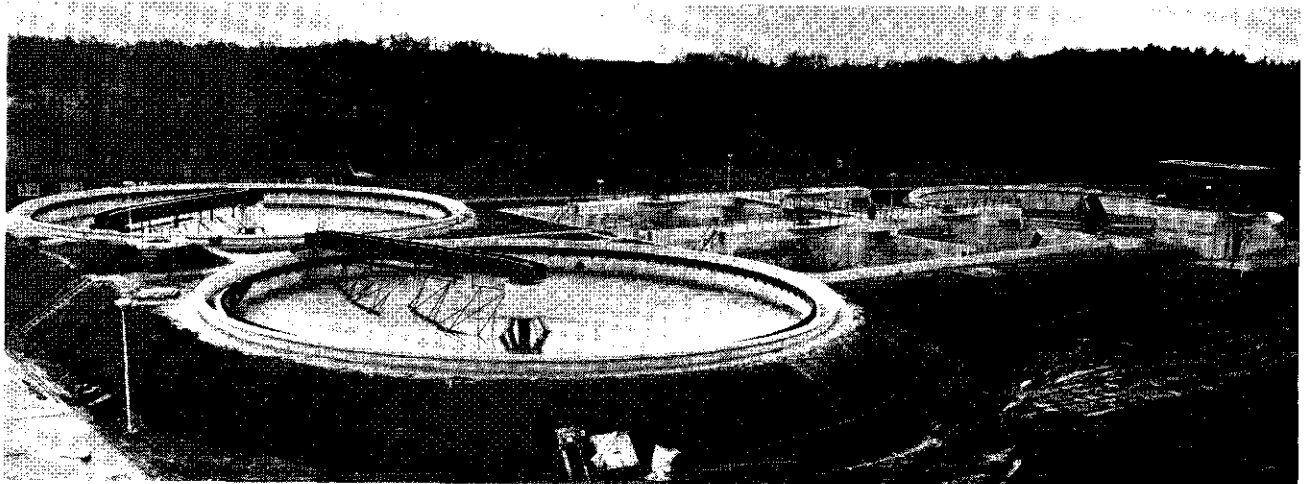
Zoals reeds vermeld heeft thans alleen de gemeente Haaksbergen nog een eigen installatie (35.000 i.e.). Deze installatie wordt goed onderhouden en de kwaliteit van het effluent voldoet aan de normen. Er zijn thans onderhandelingen gaande omtrent overname van deze installatie.

3.3. Verhoudingen met de bedrijven

Alle bedrijven krijgen een aanslag voor de afvalwaterzuivering. In totaal worden in het gebied van Regge en Dinkel ongeveer 425 bedrijven aangeslagen volgens de tabel met afvalwatercoëfficiënten. Dit zijn de bedrijven waarvan de vervuilingswaarde groter is dan 20 i.e. Tot nu toe betaalden alle bedrijven hun waterschapslasten voor afvalwaterzuivering. Voor sommige bedrijven bedraagt dit in 1972 meer dan f 200.000,—.

Op meerdere manieren wordt aan de bedrijven duidelijk gemaakt hoe de aanslag wordt berekend en hoe men door saneringsmaatregelen de omslag omlaag kan krijgen.

Afb. 8 - Bouw zuiveringsinstallatie te Oldenzaal. Ontwerp Grontmij - De Bilt. (Foto Rob Lodewijks Grontmij - De Bilt).

De bedrijven hebben het recht zelf een zuiveringsinstallatie te bouwen. Als men hiertoe besloot vóórdát het waterschap een installatie onwierp waarin ook het afvalwater van het betreffende bedrijf zou kunnen worden gezuiverd, behoeft men alleen te betalen voor de restvervuiling die nog in het bedrijfseffluent aanwezig is.

Gaat men zelf bouwen nadat een waterschapsinstallatie is ontworpen dan krijgt men alleen vermindering voor de door het waterschap niet te maken variabele kosten (exploitatiekosten). Geen vermindering dus voor het door het waterschap ten behoeve van de vervuiling van het bedrijf geïnvesteerde kapitaal.

Tot nu toe is in het gebied van het waterschap Regge en Dinkel door 3 bedrijven een eigen zuiveringsinstallatie gebouwd, namelijk:

- Textielbedrijf Texopint te Boekelo, oxydatietank voor ± 20.000 i.e. (1970)
- Chemische fabriek Servo te Deiden, oxydatietank voor 22.000 i.e. (1971)
- Zuivelfabriek ACO te Almelo, oxydatietank voor 7.000 i.e. (1971)

Het ziet er naar uit dat verder geen bedrijven zullen besluiten tot de bouw van een eigen installatie.

Veel zorg wordt craan besteed de bedrijven duidelijk te maken dat geen voor de biologische zuivering schadelijke stoffen mogen worden geloosd.

3.4. *Verhouding met de burgers in Twente*

Dank zij alle publiciteit rond de milieuhygiëne bestaat er veel belangstelling voor het waterschap in het algemeen en de waterzuivering in het bijzonder.

Allerlei verenigingen, scholen en organisaties tonen belangstelling voor het werk aan de waterzuivering in de praktijk.

De regionale dagbladpers besteedt ook ruime aandacht aan het werk van ons waterschap.

Zeer belangrijk in het contact met de burgers zijn ook de klaarmeesters. Het waterschap Regge en Dinkel heeft thans 23 klaarmeesters in dienst.

Deze mensen wonen in het algemeen bij de zuiveringsinstallaties. Dit geeft tot nu toe niet meer problemen dan het „normaal” naast elkaar wonen in een straat. Verder heeft het naast de zuiveringsinstallatie wonen van het bedienend personeel grote voordelen voor de bediening van de installatie en de afvoer van het uitgegiste slib naar de landbouw in de omgeving.

De klaarmeesters zien ook verschillende voordelen in dit buiten wonen: men woont vrij en heeft de mogelijkheid van een eigen tuin. De klaarmeester wordt over het algemeen door de boeren in de omgeving als een goede buurman beschouwd.

4. **Besluit**

Het waterschap Regge en Dinkel heeft meerdere goede raadgevers. Nog niet genoemd is de medewerking van het Rijksinstituut voor Zuivering van Afvalwater (RIZA) te Voorburg. De door de ingenieursbureaus gemaakte plannen worden ook door het RIZA beoordeeld. Dit levert meestal meerdere goede voorstellen tot verbetering van de plannen. Alvorens een plan wordt uitgevoerd, wordt ook overlegd met de Rijkswaterstaat, de Provinciale Waterstaat, de inspecteur van de Volksgezondheid, het Staatsbosbeheer, de Provinciale Planologische dienst, de Cultuurtechnische dienst en de gemeente waarin de zuiveringsinstallatie zal worden gebouwd.

Het overleg met laatstgenoemde instanties betreft vooral de plaats.

Door deze veelheid van raadgevers komt iets goeds tot stand. Aan sommige beken in Twente is dit reeds te merken. Enkele jaren geleden waren het veel besproken open riolen. Nu stroomt er weer schoon water door; er is weinig over te zeggen, wel kan men geboeid kijken naar het stromende heldere water. Met de woorden van de dichter Ko van Deirse bezingen de Twenten in hun volkslied „het onvolprezen land tussen Dinkel en Regge”. Ook de kwaliteit van het water zal weer hiermee in overeenstemming komen. Het is boeiend hieraan mee te mogen werken.